

ಬೀದರ್‌ನ ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು

ಗಂಗಮ್ಮ ವೈ ಸಿ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ

Abstract:

ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಕಲಚೂರಿಗಳ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬೀದರ್ ಬಹಮನಿ ಮತ್ತು ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಬಿಜಾಪುರ ಹಾಗೂ ಮೊಘಲ್ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಬಹಮನಿ ಮತ್ತು ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಮಾರಕ, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬೀದರ್‌ನ ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ, ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ, ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಬೀದರ್ ಕೋಟೆಗಳು, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು.

ಪೀಠಿಕೆ

ಬೀದರ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಪೂರ್ವ ಕಾಕತೀಯ, ತುಘಲಕ್, ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ, ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ, ಮೊಘಲ್ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಹಿಂದೂ, ಟರ್ಕಿಷ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಶೈಲಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಬೀದರ್ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ತಾಣಗಳಿದ್ದು, ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಿಕ

ಮಾದರಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವು. ಕೋಟೆ ಒಳಗೆ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕೊಳವೆಯ ಮೂಲಕ ಕೋಟೆಯ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೋಟೆಯು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಭಾರತದ ಭದ್ರಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗಿರುವ ಅರಮನೆಯ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಶಾರ್ಜಾ ದರ್ವಾಜ ಮತ್ತು ಗುಂಬಜ್ ದರ್ವಾಜ. ಈ ಎರಡು ಬಾಗಿಲುಗಳ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿವೆ. ಆಳವಾದ ಕಂದಕ ಬುರುಜು

Please cite this article as: ಗಂಗಮ್ಮ ವೈ.ಸಿ. (2024). ಬೀದರ್‌ನ ಬರೀದ್ ಶಾಹಿ ಕಾಲದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 2(6), 18-21.

ಬತೇರಿ ಅಲಂಕೃತ ತೆನೆ, ಕಾವಲು ಗೋಪುರ, ಮುಳ್ಳುಗಸಿಯ ಮಹದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿದೆ. ಸೈನಿಕ ವಸತಿಗೃಹ, ಮಸೀದಿ, ಗೋರಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಮಾರಕ ಅವಶೇಷಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಬೀದರ್‌ನ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳ ಮುಂದೆ ಉದ್ಯಾನವನ ಮತ್ತು ಹೂದೋಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬೀದರ್ ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ನಗರವಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಂಗಣವು ಅರಮನೆ ಮಹಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಮಸೀದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿಗಾಗಿ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಕೋಟೆಯ ರಾಜಪ್ರಾಂಗಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಬೀದರ್ ನಗರದ ಕೋಟೆಯ ತಳವಿನ್ಯಾಸ ಪಂಚಕೋನಾಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಗರದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಐದು ದ್ವಾರಗಳಿವೆ. ರಾಜಪ್ರಾಂಗಣ ಅತ್ಯಂತ ಸುಭದ್ರವಾದ ಕೋಟೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನವನ

ಸೋಲಾಕಂಬ ಮಸೀದಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ಯಾನವನವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗುಂಬಜ್ ದರ್ವಜಾದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ಯಾನವನವಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಾಷ್ ಮಹಲ್, ಸೋಲಾಕಂಬ, ಮಸೀದಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಾಡಳಿತ, ಷಾ ಹಮಾಮ್ (ಅರಸರ ಸ್ನಾನಗೃಹ) ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನವನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನ ಗೃಹದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಉದ್ಯಾನವನವು ಎತ್ತರದ ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಾನವನವು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಕಾಲುದಾರಿಯಿದೆ. ಇದರ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದ ಉದ್ಯಾನವನದವರೆಗೆ ರಸ್ತೆ ಇದೆ. ಇದೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋಲಾ ಕಂಬ ಮಸೀದಿಯ ಮುಂದಿನ

ಉದ್ಯಾನವನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಿ ಸಹ ಇದೆ. ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯಾನವನದ ಉದ್ದ 136 ಗಜಗಳು ಮತ್ತು ಅಗಲ 70 ಗಜಗಳು. ಉದ್ಯಾನವನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಸ್ಥಳವು ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳು ಬಾವಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮೊಘಲರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಉದ್ಯಾನವನವು ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ಉದ್ಯಾನವನವು ಕೆಂಪು ಹೂಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳ ನೀರನ್ನು ಕೊಳವೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ತೊಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಯಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರಂಜಿಯಿದ್ದು, ಈ ಕಾರಂಜಿಯಿಂದ ತರ್ಕಾಷ್ ಮಹಲ್‌ವರೆಗೆ ಕಾಲುವೆ ಇದೆ. ಈ ಕಾಲುವೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಕಾಲುದಾರಿಯಿದೆ.

ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ 41 ಅಡಿ ಅಗಲ ಮತ್ತು 4 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವೇದಿಕೆಯಿದ್ದು, ಈ ವೇದಿಕೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ 3 ಅಡಿ 4 ಇಂಚು ಆಳವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಂಜಿಯಿದೆ. ಈ ಕಾರಂಜಿಯು ಕಪ್ಪು ಶಿಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡಿದ್ದು, ಆಂಡಾಕೃತಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಕಾರಂಜಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಟ್ಟಡದ ಒಳಗೆ ಬಾವಿ ಇದ್ದು, ಇದರ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿನ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ಬರುತ್ತದೆ. ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದ ನೀರು ಮಣ್ಣಿನ ಪೈಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರಂಜಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ.

ತಖ್ತಾ ಮಹಲ್ ಅಂಗಳದ ಉದ್ಯಾನವನ

ಈ ಅರಮನೆ ಒಂದನೇ ಶಿಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಅಹಮದ್‌ನ ಅರಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆವೃತ ಅಂಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾಗತ ವಿಭಾಗವಿದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಅಂಗಳದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಮಹಾದ್ವಾರ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಸುಲ್ತಾನರ ವಾಸಗೃಹವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಟ್ಟಡವು ರಾಜ ವೈಭವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಿಂಗಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಶೇಷ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ರಾಜ ಮಂಟಪದಿಂದ ಕಣಿವೆ ಮತ್ತು ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶದ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಅರಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಕೀರ್ಣವು ಆಯತಾಕಾರದ ಗೋಡೆ ಅಂಗಳವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ವಾಸದ ಕೇಂದ್ರ ಕೊಠಡಿಯ ಆಕರ್ಷಕ ಮತ್ತು ತಂಪಾಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ ಮನೆತನದ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಬಾದಾಮಿ ಆಕಾರದ ಕಮಲದ ಕಾರಂಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಾಂಗಣವಿದೆ. ಈ ತರಹದ ಕೊಳವು ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಂಜಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇದು 14 ದಳಗಳ ಕಮಲದ ಕಾರಂಜಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಅಂಗಳವನ್ನು ಎತ್ತರ ಕಮಾನಿನ ಗೂಡುಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣದ ನೈರುತ್ಯದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಫೂಲ್‌ಹೌಸ್ ಇದೆ. ಗೋಡೆಗಳ ಅವಶೇಷಗಳ ತಖ್ತಾಹಲ್ ಪೂರ್ವ ಭಾಗವು ವಿಭಿನ್ನ ಆಂತರಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೊಳವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಂಗಣವಿದೆ. ಎರಡು ಅಂಗಳಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಿನ್ನಾಕಾರದ ಜಲಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಸಿಂಹಾಸನದ ಕೋಣೆಯಿದೆ. ಸಿಂಹಾಸನದ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಸಂದರ್ಶಕರ ಕಮಲ್‌ಫೂಲ್ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅದರ ದಕ್ಷಿಣ ಗೋಡೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆಯತಾಕಾರದ ತೆರೆದ ಗಾಳಿಯ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇದು ಅಷ್ಟಾಭುಜಾಕೃತಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು

ಒಂದುದೊಡ್ಡ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎತ್ತರವಾದ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೆಳಗಡೆ ಕೊಳ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಮನೆಯ ಹೊರಾಂಗಣ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನವನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸುಲ್ತಾನರು ಬಹುಶಃ ಬೇಸಿಗೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಉದ್ಯಾನವು ಚೌಕಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅರಮನೆಯ ಪ್ರದೇಶ ತಂಪಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಾನವನ ಯೋಜನಾ ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಅರಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ಸಹ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಗಾರೆಯಿಂದ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅರಮನೆಯು ಶಿಥಿಲಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಟೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಾನವನ

ಕೋಟೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ದಿವಾನ್-ಏ-ಆಮ್‌ತಾಖ್ತಾ ಮಹಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಎರಡು ಸಂಕೀರ್ಣಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನವನವಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರವು ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆವರಿಸಿದೆ. ಇದರ ಸುತ್ತಲೂ ಕೋಟೆ ಗೋಡೆ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಾನವನ ರಾಜ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಡ್ಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡಲು ಕಾಲು ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅರಮನೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಿಂದ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವುಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವಂತಹ ತಖ್ತಾಹಲ್ ಮತ್ತು ದಿವಾನ್-ಏ-ಆಮ್

ಅರಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ಕೋಣೆಯ ಕಮಾನುಗಳ ಮೂಲಕ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಅರಮನೆಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಮಂಟಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂಟಪ ಮೂರು ಕಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಾನವನವು ರಾಜ ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಬಾವಿಗಳಿದ್ದು, ಈ ಬಾವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ತರಕಾರಿ, ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಕೆರೆಯಿದ್ದು, ಈ ಕೆರೆಯಿಂದಲೂ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬರೀದ್ ಸಮಾಧಿಗಳ ಉದ್ಯಾನವನ

ಬೀದರ್ ನಗರದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರೀದ್ ಷಾ ಕಟ್ಟಡಗಳಿವೆ. ಈ ಸಮಾಧಿಗಳು ನಯವಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರವಾದ ಜಗತಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸುತ್ತ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆ ಖಾಸಿಂ ಬರೀದ್ ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ಖಾಸಿ ಬರೀದ್ ಷಾ ಅವರ ಸಮಾಧಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಉದ್ಯಾನವನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲೀ ಬರೀದ್ ತನ್ನ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಬಹಮನಿಗಳ ಸಮಾಧಿಗಳಿಗಿಂತ ಸುಧಾರಿತವಾದದ್ದು. ಇದರ ಜಗತಿಯು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಗುಮ್ಮಟವಿದೆ. ಇದರ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಕೆಳಭಾಗವು ಗೂಡುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸಮಾಧಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ತೆರದ ಅಂಗಳ, ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಕಮಾನು ಸಾಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಸೀದಿಯಿದೆ. ಇದರ ಸುತ್ತಲೂ ಉದ್ಯಾನವನ ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಈ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಅಲೀ ಬರೀದ್ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ

ಸಮಾಧಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಉದ್ಯಾನವನ ಚೌಕಾಕರವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಓಡಾಡಲು ಗಾರೆಗಚ್ಚುನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದಾರಿಯ ಕುರುಹು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾವಿ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟಿಯಿದ್ದು ಈ ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಪೈಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಆಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ/ಅಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬೀದರ್‌ನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ತಾಣಗಳು. (2023, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 20).
<https://savaltv.com/historical-sites-of-bidar/>
- ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂತರ್ಜಾಲ
<https://bidar.nic.in/>
- ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ ಎಸ್. (2014). ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ.
- ಸೂರ್ಯನಾಥ್ ಕಾಮತ್. (2021). ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ. ಸಪ್ನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್.
- Bidar Fort Gardens. (2023, August 26).
https://cpreecenvi.nic.in/Database/BidarFortGardens_3765.aspx
- *Monuments and Forts of the Deccan Sultanate*. (n.d.). UNESCO World Heritage Centre.
<https://whc.unesco.org/en/tentativelists/5887/>
- Venkatesh A. Machakanur and B.R. Konda. (2009) *Heritage Series Bidar. (Second edition)*. Department of Archaeology, Museums & Heritage, Karnataka government.